

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

De Legatis, De Successionibus Ab Intestato, De Renvnciationibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XVIII. Nucarina successionis. De Statuto Gualdi vocante fratres, & fratrum filios ad successionem fratris, exclusis fœminis, An attendenda veniat inter ipsos fratres distinctio unitatis, vel ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74076](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74076)

que unam orationem ab altera distinguat, cum similibus considerationibus, quas pro meo sensu semper pueriles censui, congruas Ludi magistris eum pueris grammaticam addiscentibus, quoniam in testamentis, quae scribuntur, vel per ipsosmet testatores litterarum ignaros, vel per Notarios, sive alios eandem imperitiam habentes, sive ad id non advertentes, insuntur in substantia dispositionis, ut etiam litterati experiuntur, quando scribunt negotia, ideoque profusum improprium est ex huiusmodi formalitatibus, voluntatem, uno vel altero modo regulari.

Fortius verò idem dicendum est in Statutis, quae retroactis barbaris, ac indoctis saeculis ordinata fuere, quando etiam in magnis Civitatibus, loquendi, ac scribendi modus, ad modernam politiorum formam redactus non erat, multò magis in huiusmodi parvis oppidis, & locis, in quibus etiam hodiernis temporibus stylus grossolanus connaturalis videtur, ideoque prorsus improprium est, cum huiusmodi verborum formalitatibus, & grammaticorum rigoribus procedi debere, cum omninò verius procedendum sit cum saepius insinuata propositione, ut neglecto verborum cortice, attendi debeat substantia voluntatis, quae stantibus pluries insinuat. Italica moribus, ea est, conseruandi bona in agnatione, ac regulandi successiones in ea forma cum qua in hac regione regulabantur, priusquam iuris novissimi in ventio, ac usus sequeretur, praefereudo agnatos cognatis.

Ac etiam quia, dum in parte praecedenti excluduntur non solum foeminae dotatae, sed etiam earum filij, ista secunda pars omninò superflua, seu facta esset, cum soli filij primi gradus foeminarum sint illi, qui veniunt sub nomine cognatorum excludendorum intra secundum gradum, ideoque non videbatur ad quid oportere repetere hanc secundam partem, nisi ut ea esset omninò discreta à praecedenti, magisque ampla, & complexiva totius generis cognatorum, quam discretionem clarè comprobare videntur pleraque argumenta etiam ex sensu litterali desumpta, & praesertim ampliora verba denotantia etiam intestabilium successione, ob illa verba *proprie, vel improprie*. Potissimè verò attenda Rubrica dictam discretionem clarè ostendente, dum profiteretur de quatuor diversis disponere, nempe de Testamentis, de Substitutionibus, de Successionibus ab intestato, Et quod mulier dotata non succedat; Ergo discretus est casus successione ab intestato generalis à casu particulari exclusionis foeminarum propter dotem; Receptaque propositio est, quod Rubrica ubi habet orationem perfectam, pro lege habenda est, multò verò magis illa attendi debet pro legis, seu nigri interpretatione, ex deductis per *Fenzon. ad Statut. Urbis 151. numer. 8. & 9. Rot. apud Gregor. decis. 3. num. 2. apud Roj. decis. 339. num. 14.* & frequentet.

Quia verò ubi agitur de materia interpretationis legis, vel alterius dispositionis ambiguae, optima, omniumque melior interpretatio est observantia, in qua in secunda decisione magnum constituitur fundamentum; E converso autem agnati rei conventi acriter insistebant, quod ista inconcussa esset in contrarium; Hinc proinde eidem Reis consulti, ut curando quaestionem dirimere cum facto, cuius motiva semper meliora, & solidiora sunt; Quatenus haec praesupposita iustificatio sequatur, pro certo sperandus videtur recessus à secunda resolutione, cum ita observantia accedente, omnis difficultas cesset.

In prima disputatione Rotali, ac etiam coram A. C., praetendebant Scribentes pro actoribus, quod data etiam dictae secundae partis Statuti dependentia, adeo ut motivum dotationis non intraret, adhuc tamen, non erant in gradu, de quo Statutum loquitur utpotè restrictum ad secundum gradum, ex recepta regula, de qua *ex Baldo in l. si avia Cod. de successor. edit. Marescott. lib. 2. var. cap. 8. num. 23. Honded. conf. 4. num. 3. lib. 1. Grat. disp. cept. 67. num. 1. Alrogr. conf. 47. lib. 2.*, ut etiam in terris Ecclesiae in materia successoria, graduum computatio fieri debeat juxta ordinem juris civilis, cum ordo praescriptus à jure canonico perentiat solum materiam matrimonialem, Atque hocposito, resultabat quod attenda persona defuncti, actores erant in tertio gradu, ipsique contententes tanquam consobrini inter se erant in quarto.

Verum istud motivum nullam penitus probabilitatem habebat; Tum quia idem Statutum in alia parte disponit, quod ubi sit mentio graduum, intelligendum veniat juxta ordinem juris canonici, ideoque versabamur in claris, & expressis, in quibus cessant omnes quaestiones, & argumenta; Tum etiam quia receptum est, ut etiam praesumpta, seu adminiculativa diversae voluntatis statuentium probatio in hoc proposito sufficiat ex doctrina *ejusdem Bald. in l. fin. vers. Sed si statutum C. de successor. edit. cum concordantibus per Honded. d. conf. 4. num. 49. plenè Alrogr. dicto conf. 47. lib. 2.* Itaque voluntas videbatur non solum adminiculativa, sed clara, quoniam juxta dispositionem juris civilis, sufficiebat dicere, quod fratres excludant sorores, dum intra istos restringuntur duo gradus de jure civili, ideoque non esset verificabilis alter casus magis genericus concursus cognatorum, & agnatorum nisi inter consobrinos, vel nepotes, & avunculos, & sic attento ordine, seu computatione juris canonici.

NUCERINA

SUCCESSIONIS

PRO

FRANCISCO MORONO

CUM N.

Causa disputata coram Pralato Judice commissario, incertus est exitus.

De Statuto Gualdi vocante fratres, & fratrum filios ad successionem fratris, exclusis foeminis; An attendenda veniat inter ipsos fratres distinctio unitatis, vel duplicitatis vinculi; Et an sub generica exclusione foeminarum, veniat etiam mater.

S U M M A R I U M.

- 1 *Acti series.*
- 2 *De Doctoribus tractantibus quaestionem hinc inde.*
- 3 *Ita sufficit eos indicare absque superfluo cumulo allegationum.*
- 4 *Quomodo ista quaestio decidi debeat, & num. 12.*

- 5 De statuto Urbis vocante fratres per copulationem.
- 6 Secus ubi vocat per alternativam, que denotat praelationem.
- 7 Concurrunt omnes ubi contemplata est agnatio.
- 8 De eodem concursu in fideicommissis.
- 9 Ubi latus maternum non est exclusum utrinque conjuncti praeferuntur.
- 10 De ratione, cui innititur opinio favorabilis consanguineis.
- 11 De historia legali in materia successionis.
- 12 De eodem, de quo num. 4. quomodo questio debeat decidi.
- 13 Declaratur conclusio, de qua num. 6. circa copulationem, vel alternativam.
- 14 Mater non venit sub generica exclusione familiarum, sed indiget nota speciali.
- 15 De hoc Statuto particulari ejusq. dispositione, & interpretatione.
- 16 De reduplicatione conjunctionis utrinque, ad unam unicam conjunctionem.

DISCURSUS XVIII.

SEquuta morte ejus, qui fratres utrinque conjunctos, & consanguineos tantum habebat, stante Statuto Gualdi, seu alterius loci istius Nucernae diocesis ad intestatam fratris successionem vocante fratres, eorumque filios cum exclusione femininarum; Hinc orta est controversia, an ex hac statutoria dispositione resultaret aequalis concursus fratrum consanguineorum, qui de jure sine dubio non intrat cum utrinque conjunctis, pro quibus in causa pendente coram Praelato in gradu appellationis ego semel scripsi, incertumque est quid in causa sequutum sit, forsitan concordia ei finem dedit, dum amplius de illa actum non audivi, neque jurium alterius Partis communicatio sequuta est; Unde propterea judicium maturum desuper efformari non potuit.

In dicta igitur unica informatione desuper edita, duas efformabam inspectiones; Unam generalem, seu in abstracto, an ille ordo, qui per jus commune statutus est inter fratres utrinque, ac illos ex uno tantum latere, procedat etiam in hujusmodi Statutis, vel potius sola conjunctio ex eodem paterno latere sufficiat; Et alteram in concreto, quid scilicet in casu istius Statuti dicendum esset.

Quatenus pertinet ad primum; Quamvis DD. in hoc nimium certare videantur, atque per classes dividi, adeo ut praeter ceteris inter modernos, doctus, nimiumque elaboratus *Cyriac. controv. 353.* relatis *Mandell. conf. 85. Mart. conf. 84. Menoch. conf. 187. Surd. dec. 239.* & alij questionem tractantibus pro opinione preferente fratres utrinque ad normam juris communis, quadraginta duo Doctores colligat, quibus addi possunt deducta pro eadem opinione per *Michalor. de fratr. par. 3. cap. 14. num. 16.*; E converso autem, pro altera admittente aequalem concursum etiam consanguineorum, quam ipse in terminis Statuti Mantuani veriore firmat, & juxta quam deductum testatur, referat majorem numerum quinquaginta octo Doctorum, pluraque deducat fundamenta praesertim *num. 26. & seqq.* reasumat legalem historiam in hac materia successoria insinuatam supra in *Perusina disc. 1.*

Attamen, loco omnium, dicta auctoritate *Cyriac.* insinuat, ut ita ostenderetur notitia agentium de materia, quodque nimium facile esset, transcriptoris partes gerendo, chartas allegationibus implet, (genio tamen ac tylo id nimium prohibetibus);

Advertebam, pro meo sensu erroneum videri, cum hujusmodi generalitatis, vel cum arithmetico DD. numero, in ista questione procedere, atque cuicumque casui applicare auctoritates, cum respectu alteri opinioni assentes, cum verisimilitudinis potius, quam juris, ad instar ferre omnium questionum, quas in ultimis voluntatibus, & praesertim in materia fideicommissarum habemus, quodque propterea cum eadem methodo regulorum Statutorum tenore, ac particularium casuum qualitate, seu circumstantiis, cum ita auctoritates, que saltem pro notabili parte pugnant referuntur, potius diversae, quam contrariae remanent, cum congrua earum applicatione, super quae totus est punctus, bene reflectendo ad circumstantias, de quibus singuli agunt; Unde propterea *Cyriac. Surd.* & alij ut supra bene loquantur in terminis illius Statuti Mantuani, vel similis, non tamen generaliter cuicumque Statuto applicari debent, & contra; Quare plures casus, ut deceat, distinguendo.

Aut enim Statutum utranque fratrum speciem explicitè distinguit, ut facit Statutum 146. Urbis, ac etiam illud praesentis controversiae, & tunc subdistingendum est; Aut eos copulat, & tunc propterea omnimodam aequalitatem inter eos denotat, ut facit Statutum Urbis, & tenenda sunt opinio, quam substat *Cyriac.* ubi supra & alij per eum relati, ut advertit *Rota dec. 11. post Favon. ad Stat. ubi allegantur Gabr. conf. 6. lib. 1. & alij.* Aut vero loquitur per alternativam, & tunc diversa opinio renenda sit, cum alternativa denotet praelationem, seu ordinem per prius, & per posterius utriusque terminis *Ruin. conf. 28. num. 4. lib. 3.* Et generaliter de hac operatione alternative habetur pluries *sub tit. de fideic. ac etiam sub tit. de feud. ad materiam Bullae Baronum disc. 89 & alibi.*

Aut vero dictas species non distinguit, nullumque alium discretivum loquendi modum inter eos tenet, & tunc principaliter inspicendum sit, an maternum latus extraneum à successione efficiatur nec ne, quia nempe habita explicita, vel implicita contemplatione agnationis, mater, ac alij per eius latus attinentes, excludantur, & pro concursu aequali consanguineorum cum utrinque conjunctis respondendum veniat; Ad instar eorum, quae in fideicommissis agnatijs in hac eadem questione habentur in magistrali *dec. 91. Orsibon. & in alijs relatis sub tit. de fideic. disc. 20.* Cum enim Statuta dicantur continere testamentum legis, hinc proinde merito haec materia, cum fideicommissaria regulanda videatur.

Aut vero maternum latus extraneum effectum non est, & tunc probabilior altera opinio videtur, quoniam ut pluries advertitur *dicto tit. de fideic. cognatorum inclusio seu mixtura, destruit agnationis contemplationem, & consequenter cessat potissima ratio, cui innititur opinio admittentium hunc aequalem concursum, neglecta vinculi inaequalitate, neglecta vinculi inaequalitate, quod scilicet maternum latus tanquam extraneum seu imperpetuum in consideratione non habetur, ac si non esset, ideoque istius vinculi praerogativa nullatenus remaneat considerabilis.*

Historia vero legalis, quae ex *Valent. Forstner.* & alijs in his terminis expenditur per *Cyriac. ubi supra, & insinuat dicto disc. 1.* bene consideranda est, pro Statuti interpretatione in casu dubio, ut scilicet facilius reverti fiat ad nostros Italos

De LUC
de
Testament
et
VI
9

mores, atque ad illud jus, quo Romanum Imperium regebatur, dum erat in Italia, neglecto altero novissimo condito in Græcia, quod nescitur quo spiritu) primi Interpretes, primique in hac facultate nostri parentes ita modicus receperint; Sed ubi ista ratio cessat, non videtur subesse probabile fundamentum, ob quod à iam recepto successione ordine recedere teneamur, cum plerique ex tenentibus dictam opinionem pro concursu æquali, procedant, vel cum terminis feudilibus, vel cum illis fideicommissi agnati, ita præsupponendo extraneum, ac impertinens latus maternum, pro ut in utraque feudali, & fideicommissaria successione extraneum remanet.

Et in summa, ut procedendo cum pluries insinuata regula in huiusmodi questionibus voluntatis necessaria, quod principaliter immorandum sit in substantia verisimilis voluntatis, inspiciendus veniat finis, seu effectus à Statuto volutus, quoniam si ille est (ut frequentius esse solet), iuxta nostros mores pro conferatione bonorum in agnatione seu familia, ita sufficit impleri hunc finem, qui æquè habetur in consanguineis tantum, ac in utrinque coniunctis, secus autem è converso; Adeo ut ista voluntate assistente, pro meo iudicio, negligenda veniat dicta distinctio inter copulativam, & alternativam; Ea etenim considerabilis videtur in ambiguo, secus autem ubi de contraria expressa, vel conjecturali voluntate probabiliter constat, quoniam ex pluries deductis sub dicto tit. de fideic. ac etiam sub tit. de credito disc. 55., & alibi frequenter, copulativæ tribuitur virtus alternativæ, & è converso, alternativa vim copulativæ habet, firma semper remanente dicta propositione attendendi potius substantiam voluntatis, quàm corticem seu figuram verborum.

His autem ita generaliter prænotatis, atque descendendo ad alteram inspectionem super applicatione in concreto; Dicebam probabilis videri, ut servari deberet ordo iuris communis ad favorem fratrum utrinque conjunctorum, dum nulli legatur exclusamater, quæ sub generica exclusione fæminarum, ex magis communi, & recepta opinione non venit, utpote indigens nota speciali, ex ijs, quæ post Bald. cons. 197. lib. 4. & alios habentur relata per Menoch. lib. 4. præsumpt. 59. num. 2. & cons. 197. nu. 4. & 58. nu. 2. Mart. de success. par. 2. q. 3. art. 10. num. 7. & 10. cum seq. Molphei. ad consuet. par. 4. quest. 44. num. 1. cum seqq., & conferunt, quæ habentur in Sutrina, seu Nepefina disc. 3., de matre existente in medio, ut cessare faciat statutariam dispositionem.

Clarius verò attento ipsius Statuti tenore, dum speciale mentionem facit de matre, quam certis ibi expressis casibus excludit, ideoque facilius intrat dicta conclusio, quod ea sub generali fæminarum exclusione non venit; Ac etiam quia Statutum loquitur de fæminis eiusdem cippi, de quo sine dubio mater dici non potest; Et quod magis, discretivè agendo de fratribus utrinque coniunctis, propter istos, explicitè mater excluditur à successione reservata sola legitima, in concursu autem consanguineorum relinquitur sub silentio, atque inter eosdem fratres adhibetur alternativa, quæ his alijs circumstantijs accedentibus, benè considerabilis remanet, pro consueta operatione prædicta, inducendi inter alternatos ordinem per prius, & per posterius, ideoque probabilis videbatur, ut in hac facti specie, juxta ordinem juris communis, pro fratribus utrinque respondentum esset.

Corr. de Luca P. 2. de Success.

De notabili autem casu in Italia nimirum raro, in Lusitania verò, alijsque regionibus, in quibus magis in usu est matrimonia contrahere cum coniunctis, frequentiori an scilicet coniunctio utrinque reduplicata, vincat unicam, agit in specie *Sonsa decis.*

ANCONITANA

S E U

BERGOMEN. SUCCESSIONIS

P R O

CÆCILIA JOANELLA.

Responsum pro varitate.

De Statuto Bergomi excludente sorores ob agnatos; Et an civilitas, vel subjectio Statuti retineatur per eos, qui decedunt extra patriam, seu territorium, à quadiu absentes fuerunt; Et an mobilia, & nomina debitorum existentia extra territorium, sequantur personam defuncti, nec ne ad hunc effectum comprehensio sub Statuto.

S U M M A R I U M.

- 1 *Acti serie.*
- 2 *De Statuto Bergomi, & Brixia.*
- 3 *Sufficit subjectio bonorum, & persona excludens, non curata subjectio persona exclusæ.*
- 4 *Per absentiam occasionalem non admittitur civilitas naturalis, neque contrahitur domiciliaria.*
- 5 *Potesse haberi duplex civilitas, & an attendatur subjectio morientis.*
- 6 *Quod statutum non operetur in bonis extraterritoriis.*
- 7 *Referuntur agentes de questione an mobilia, in terra, & nomina debitorum circumscribantur loco, & quomodo.*
- 8 *Distinguuntur species bonorum ad effectum huius questionis.*
- 9 *Universitas mercimonij reputatur instabilium, ut circumscribatur loco, & de ratione.*
- 10 *Rationes negotiationis videnda sunt in loco, in quo gesta est.*
- 11 *Quæ bona mobilia circumscribantur loco, & quæ non.*
- 12 *Quid de pecunia numerata.*
- 13 *Et quid de iuribus, & actionibus.*
- 14 *De nominibus debitorum.*
- 15 *Quod ista sit questio facti, & quomodo decidenda.*
- 16 *An sub confiscatione veniant bona extraterritorium.*
- 17 *Quomodo decidi debeat questio de quantum, & 15.*

DISCURSUS XIX.

CUM Silvester Joanelus Bergomensis, qui diturno spatio annorum 40. circiter vixerat in Civitate Anconæ, mercaturam exercendo, atque testamentum condiderat, in quo in quadam eisdem Civitatis